
HØRINGSNOTAT

Forslag til endring i forskrift om forenklet forelegg i vegtrafikksaker – oppjustering av bøtesatser

Forslag til endring i forskrift om prikkbelastning – økning av antall prikker ved bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn

1. Innledning

Samferdselsdepartementet sender med dette på høring forslag til endring i:

- forskrift 29. juni 1990 nr. 492 om forenklet forelegg i vegtrafikksaker, med sikte på å øke bøtesatsen ved bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn fra 1 700 kr til 5 000 kr, og å oppjustere bøtesatsen ved øvrige trafikkovertredelser i tråd med konsumprisindeksen (KPI). Forslaget er begrunnet i et ønske om å øke etterlevelsen av mobilbruksforbudet, og om å opprettholde bøtenes preventive effekt.
- forskrift 19. september 2003 nr. 1164 om prikkbelastning, med formål å økte antallet prikker som registreres ved bruk av håndholdt mobiltelefon under motorvognkjøring fra to til tre. Også dette forslag begrunnes i ønske om økt etterlevelse av mobilbruksforbudet. Forslaget består i at overtredelsen tas ut av forskriftens § 3 tredje punktum, som bestemmer at visse overtredelser skal registreres med to prikker. Dermed vil hovedregelen i § 3 første punktum om registrering med tre prikker gjelde.

2. Bakgrunn

2.1 Brudd på forbudet mot bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn – behov for skjerpelse av reaksjon

Bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring ble uttrykkelig forbudt i Norge 15. mars 2000, da forskrift 17. desember 1999 nr. 1309 om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn trådte i kraft. Forskriften er siden blitt endret, bl.a. som følge av den teknologiske utviklingen, som brakte nye produkter med nye funksjoner på markedet og gjorde en oppdatering av regelverket nødvendig.

Det er all grunn til å anta at bruksforbudet ikke overholdes i tilfredsstillende grad. Det er vanskelig å fastslå dette nøyaktig uten å legge ned en uforholdsmessig stor kontrollinnsats. Flere opplysninger peker likevel i denne retning.

For det første blir et relativt høyt antall bilførere bøtelagt for manglende overholdelse av forbudet årlig. I perioden 2006-2016 ble det utstedt 180 472 forenklete forelegg for ulovlig bruk

av mobiltelefon under kjøring i Norge.¹ Dette gir et gjennomsnitt på 16 400 forelegg per år. I 2019 ble det skrevet ut 16 325 slike forelegg.

Det er imidlertid svært sannsynlig at mørketallene her er betydelige, jf. den svært lave oppdagelsesrisikoen på norske veger for slike overtredelser. Transportøkonomisk institutt (TØI) beregnet i 2013 oppdagelsesrisikoen for bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring – regnet som antall reaksjoner mot trafikkforseelser per million kilometer kjørt med håndholdt mobiltelefon – til 48,7 per million kjørte kilometer.² Om man ser det relativt høye antallet utstedte forenklede forelegg opp mot den lave oppdagelsesrisikoen, er det følgelig all grunn til å tro at håndholdt mobiltelefon benyttes under svært mange kjøreturer i Norge daglig.

For det andre oppgir bilførere selv at de både bruker håndholdt mobiltelefon mens de kjører, og at de observerer at andre gjør det samme. I en spørreundersøkelse gjennomført av TØI i 2016 oppga om lag halvparten av respondentene at de brukte mobiltelefon under kjøring. En stor del av denne bruken ble oppgitt å bestå av aktiviteter som innebærer bruk av håndholdt mobiltelefon, slik som skriving av tekstmeldinger og sjekking av sosiale medier. Vel én prosent oppga at de ofte skrev tekstmeldinger under kjøring, mens to prosent oppga at de ofte leste tekstmeldinger under kjøring.

Hensett til risikopotensialet som bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring innebærer, finner departementet det nødvendig å treffe tiltak for å øke etterlevelsen av bruksforbudet utover de tiltakene (herunder informasjonskampanjer og innføring av prikkbelastning) som allerede er iverksatt.

En skjerpelse av reaksjonen ved overtredelse av forbudet fremstår som særlig aktuelt i den sammenheng. En reaksjonsskjerpelse vil kunne bestå i å øke satsen på boten som ilegges (ved forenklet forelegg), og/eller øke antallet prikker som skal registreres ved brudd på mobilbruksforbudet.

Overtredelse av forbudet mot bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring ble innlemmet i prikkbelastningsordningen i 2019. Det ble da fastsatt at det for hver overtredelse skulle registreres to prikker, alternativt fire prikker ved prøveperiode. Det ble i den forbindelse også vurdert om satsen for boten som ilegges ved brudd på forbudet skulle økes. Konklusjonen ble da at en slik satsøkning ikke skulle foretas i den omgang.

Til tross for at det med virkning fra 1. januar 2019 ilegges prikker ved brudd på forbudet mot bruk av mobiltelefon under kjøring, synes ikke omfanget av den ulovlige mobilbruken å avta. Som nevnt tidligere ble det i 2019 skrevet ut 16 325 forenklede forelegg for overtredelse av mobilbruksforbudet. Dette tilsier at det er behov for en ytterligere skjerpelse av reaksjonen gjennom en heving av bøtesatsen, og en økning av antallet prikker som registreres ved den enkelte overtredelsen.

Hensett til at oppdagelsesrisikoen for denne typen overtredelse er lav mener departementet at det, av allmenn- og individualpreventive hensyn, bør ilegges en relativt følbare reaksjon når

---

¹ Tall fra Statens Innkrevingssentral.

² TØI-rapport 1361/2014 *Utvikling i oppdagelsesrisiko for trafikkforseelser: En oppdatering.*

overtredelsen først avdekkes. Dette vil ha forebyggende effekt, og vil øke trafikksikkerheten på norske veier. Det er utfordrende å plassere den enkelte regelovertredelsen på en skaderisikoskala, og ut ifra det bestemmes satsen på boten som skal ilegges for overtredelsen. Departementet finner det likevel, tatt i betraktning den høye skaderisiko som mobilbruk under kjøring innebærer, lite treffende med en bøtesats som ligger i nederste sjikt av satsskalaen i forskriften – det er mer riktig å se hen til de mer alvorlige overtredelsene som forskriften omfatter, slik som kjøring på rødt lys eller med for kort avstand til forankjørende. Nevnte overtredelser, som har betydelig risikopotensial, medfører pr. i dag en bot på 6 800 kr. Etter departementet syn vil en bot på kr 5 000 kr reflektere alvorlighetsgraden av regelbruddet, sett opp mot andre trafikkovertridelser omfattet av forskriften. Bøtesatsen for ulovlig mobilbruk under kjøring foreslås derfor hevet til 5 000 kr.

En heving av bøtesatsen som foreslått tilsier i seg selv, av hensyn til sammenhengen i reaksjonssystemet, at antallet prikker som skal registreres ved brudd på mobilbruksforbudet økes fra to til tre. Det vises til at overtredelsene som etter prikkbelastningsforskriften normalt gir tre prikker, er overtredelser som etter forskrift om forenklet forelegg i vegtrafikksaker medfører bot på 4 200 kr og oppover. Også hensynet til sammenhengen i prikkbelastningsordningen taler for en økning (fra to til tre) av antallet prikker for mobiltelefonbruk under bilkjøring – med unntak for mindre alvorlig fartsovertredelser og manglende sikring av barn i bil, som medfører to prikker, er reaksjonen ved overtredelser som omfattes av ordningen tre prikker.

En slik økning av antall prikker betyr i tillegg en ikke ubetydelig skjerpelse av reaksjonen ved overtredelse av forbudet mot mobiltelefonbruk under kjøring, som formentlig vil bidra til økt etterlevelse. Departementet foreslår på denne bakgrunn at prikkbelastningsforskriften endres slik at overtredelse av forbudet registrering med tre prikker.

2.2 Forenklete forelegg i vegtrafikksaker – behov for å oppjustere bøtesatser

Ordningen med forenklet forelegg ble innført i 1972, som et ledd i effektivisering av politiets arbeid med masseovertredelser av vegtrafikklovgivningen. Forskriftens virkeområde er senere utvidet en rekke ganger. Dagens forskrift om forenklet forelegg ble fastsatt 29. juni 1990, og sist endret ved forskrift 7. desember 2018 nr. 1820 (endring av § 5 om formkrav).

Forenklete forelegg skrives ut for nærmere angitte, mindre alvorlige og enkelt konstaterbare trafikkovertridelser. Slike forelegg utferdiges normalt ut på stedet, og må da vedtas straks for å være rettsgyldige.

Satsene for de trafikkovertridelser som i henhold til forskriften kan bøtelegges ved forenklet forelegg ble justert flere ganger frem til 2005, men ble deretter stående uendret frem til 2017, med unntak av noen nyere tilføyde bestemmelser. Satsene ble sist oppjustert i 2018.

Satsøkningene har vært innrettet slik at de forenklete foreleggene skal ha størst mulig trafikksikkerhetsmessig effekt, det vil si mot grove overtredelser og trafikkfarlig atferd med stor risiko. Det er ønskelig at den pønale effekten, som skal bidra til at den bøtelagte endrer atferd, ikke gradvis reduseres sammenlignet med det opprinnelige straffenivået. Departementet anser det derfor hensiktsmessig å oppjustere satsene for forenklete forelegg tilsvarende utviklingen i konsumprisindeksen fra 2018 til 2021

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Justis- og beredskapsdepartementet har beregnet at en økning av satsen for forenklet forelegg for ulovlig bruk av mobiltelefon under kjøring fra 1 700 til 5 000 kr vil gi en merinntekt til staten på ca. 50 mill. kr. Ved beregningen er det lagt til grunn at det vil bli skrevet ut 15 000 forenklede forelegg årlig, som er noe lavere enn antallet forenklede forelegg utferdiget i 2019 (16 325).

Justis- og beredskapsdepartementet har videre beregnet at en generell prisjustering av satsene for forenklede forelegg i veitrafikksaker fra 2018-kroner til 2021-kroner vil gi en årlig inntektsøkning på ca. 20 mill. kr. Det er ved beregningen lagt til grunn at inntekter knyttet til slike forelegg utgjør ca. 600 mill. kroner, hvorav ca. 300-400 mill. kroner generes av Utrykningspolitets kontrollaktivitet, og ca. 200 mill. kroner fra ATK-saker. Når SSBs beregning for prisendring i perioden 2018 til mai 2020 legges til grunn, tilsvarer dette ca. 619 mill. 2020-kroner. Det er videre lagt til grunn en prisstigning på 1,3 % fra 2020-2021.

Som følge av reaksjonsskjerpelsen som foreslås, må det påregnes en økning i antall overtredelser som vil bli bestridt, og dermed ikke blir avgjort ved forenklet forelegg. Disse forholdene vil måtte avgjøres ved vanlig forelegg, og eventuelt bringes inn for domstolene for endelig avgjørelse. Dette vil medføre økonomiske/administrative konsekvenser, som det er vanskelig å anslå omfanget av.

4. Forslag til forskriftsendringer

Følgende endringer foreslås, med ikrafttredelse 1. januar 2021:

- Forskrift 19. september 2003 nr. 1164 om prikkbelastning § 3 annet ledd endres til å lyde: (endring i kursiv/gjennomstreket)

§ 3. Registrering m.m.

Hver overtredelse skal registreres med tre prikker. Overtredelser som nevnt i § 2 nr. 1 og 2 skal likevel registreres med to prikker dersom fartsoverskridelsen ikke er over 15 km/t når fartsgrensen på stedet er 60 km/t eller lavere, eller fartsoverskridelsen ikke er over 20 km/t når fartsgrensen på stedet er 70 km/t eller høyere. Overtredelse som nevnt i § 2 nr. 9 ~~og 10~~ skal registreres med to prikker. Fører med prøveperiode skal registreres med dobbelt antall prikker for hver overtredelse

---

- Forskrift 29. juni 1990 nr. 492 om forenklet forelegg i vegtrafikksaker § 1 endres til å lyde: (endring i kursiv)

§ 1. Trafikklovbrudd som kan bøtelegges ved forenklet forelegg

1. Overtredelse av vegtrafikkloven § 5, jf. trafikkskilt 362 og 366 og/eller fartsgrense etter vegtrafikkloven § 6, samt overtredelse av forskrift om forbud mot bruk av beltemotorsykel

(snøscooter) på offentlig veg eller overtredelse av § 4 i forskrift om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg ikke åpen for alminnelig ferdsel

- når fartsgrense på stedet er 60 km/t eller lavere, og fartsoverskridelsen er

a) til og med 5 km/t	kr	850,-
b) til og med 10 km/t	kr	2 250,-
c) til og med 15 km/t	kr	4 050,-
d) til og med 20 km/t	kr	5 850,-
e) til og med 25 km/t	kr	9 050,-

- når fartsgrense på stedet er 70 km/t eller høyere, og fartsoverskridelsen er

j) til og med 5 km/t	kr	850,-
k) til og med 10 km/t	kr	2 250,-
l) til og med 15 km/t	kr	3 600,-
m) til og med 20 km/t	kr	5 000,-
n) til og med 25 km/t	kr	6 800,-
o) til og med 30 km/t	kr	9 050,-
p) til og med 35 km/t	kr	10 850,-

- når fartsgrense på motorveg er 90 km/t eller høyere, og fartsoverskridelsen er

q) 36 km/t til og med 40 km/t	kr	11 300,-
-------------------------------	----	----------

2. kjøring med motorvogn

a) i strid med trafikksignal med fast eller blinkende lys med rød farge, unntatt lys med rød farge på tolyssignal brukt ved bomstasjon, kai eller annet område, skiltforskriften § 23 og § 24,		
b) med for kort avstand til forankjørende, jf. trafikreglene § 5 nr. 3	kr	7 250,-

3. kjøring med motorvogn i strid med trafikksiltene

302 Innkjøring forbudt,
306.0, 306.1 og 306.3-5 Trafikkforbud,
330 Svingforbud,
332 Vendingsforbud,
402 Påbudt kjøretning,
404 Påbudt kjørefelt,
406 Påbudt rundkjøring,
506 Tungtrafikkfelt,
508 Kollektivfelt, trafikreglene § 5,
509 Sambruksfelt, trafikreglene § 5,
526 Envegskjøring,
548 Gågate

kr 5 850,-

4. kjøring med motorvogn

a) i sperreområde, begrenset av heltrukken gul linje eller parallelle gule sperrelinjer, skiltforskriften § 22 trafikkskilt 1014 og § 21 nr. 4,		
b) på fortau, sykkelfelt (skilt 521), gangveg (skilt 518), sykkelveg (skilt 520) og gang- og sykkelveg (skilt 522), trafikreglene § 4,		

- c) i strid med bestemmelsene om feltvalg ved svinging, trafikkreglene § 6,
- d) på eller over gul eller hvit sperrelinje og/eller i sperreområde begrenset av heltrukken hvit linje, skiltforskriften § 22 og § 21 nr. 4 kr 4 450,-
5. trafikkreglene § 12, ulovlig forbikjøring med motorvogn
- a) til høyre,
- b) like foran eller i vegkryss, eller hvor sikten er hindret ved bakketopp, kurve eller på annen måte,
- c) foran gangfelt,
- d) ved ikke å ha forvisset seg om at
- 1) den forankjørende ikke har gitt tegn om forbikjøring, eller
- 2) ingen bakenforliggende har begynt å kjøre forbi ham
- e) i strid med trafikkskiltene
334 Forbikjøringsforbud,
335 Forbikjøringsforbud for lastebil kr 7 250,-
6. fører av motorvogn som ikke har overholdt vikeplikt
- a) i henhold til trafikkskilt 202 Vikeplikt og 204 Stopp,
- b) overfor trafikk fra høyre, trafikkreglene § 7,
- c) overfor gående i gangfelt, trafikkreglene § 9,
- d) ved utkjøring fra parkeringsplass, holdeplass, torg, eiendom, bensinstasjon, gågate, gatetun eller lignede område, trafikkreglene § 7,
- e) overfor gående eller syklende der det skal kjøres inn ved svinging, trafikkreglene § 7,
- f) i henhold til § 3 i forskrift om forbud mot bruk av beltemotorsykkel (snøscooter) på offentlig veg eller § 3 i forskrift om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg ikke åpen for alminnelig ferdsel kr 7 250,-
7. kjøring med motorvogn
- a) uten å gi påbudt tegn, trafikkreglene § 14 og § 7 i forskrift om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg ikke åpen for alminnelig ferdsel,
- b) uten å ha påbudt lys tent, trafikkreglene § 15 og § 6 i forskrift om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg ikke åpen for alminnelig ferdsel,
- c) med lys som blir brukt på feilaktig måte, trafikkreglene § 15 og § 6 i forskrift om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg ikke åpen for alminnelig ferdsel,
- d) uten å ha tilstrekkelig utsyn, forskrift om bruk av kjøretøy § 1-3,
- e) der det er feil ved nærllys, fjernlys eller kjørellys, vegtrafikkloven § 23,
- f) med større antall personer på noen av sitteinnretningene, eller på andre plasser enn kjøretøyet er registrert for, forskrift om bruk av kjøretøy § 3-1,
- g) der foreskrevne kjennemerker mangler, forskrift om bruk av kjøretøy § 2-5 kr 2 750,-

8.	kjøring med motorsykkel (herunder moped) hvor det er foretatt endring som øker den maksimale hastighet eller ytelse som motorsykkelen er registrert for, vegtrafikkloven § 23 jf. § 13	kr	5 500,-
9.	vegtrafikkloven § 23, kjøring med kjøretøy		
a)	under 3, 5 tonn tillatt totalvekt der parkeringsbrems ikke virker	kr	2 750,-
b)	3,5 tonn eller mer tillatt totalvekt der parkeringsbrems ikke virker	kr	5 600,-
10.	trafikkreglene § 4, kjøring med motorvogn eller vogntog som ikke lovlig kan kjøre minst 40 km/t eller med moped på motorveg eller motortrafikkveg	kr	1 800,-
11.	kjøring med sykkel		
a)	uten å ha foreskrevne lykter montert eller tent, trafikkreglene § 15 og forskrift om krav til sykkel § 5,		
b)	i strid med trafikklyssignal med fast eller blinkende lys med rød farge, skiltforskriften § 24,		
c)	i strid med skilt 302 Innkjøring forbudt, 306.0 Forbudt for alle kjøretøy, 306.6 Forbudt for syklende, 306.8 Forbudt for syklende og gående,		
d)	på motorveg og motortrafikkveg, trafikkreglene § 4	kr	1 300,-
12.	overtredelse av bestemmelser gitt med hjemmel i vegtrafikkloven § 23b	kr	5 000,-
13.	unnlatt sikring av passasjerer under 15 år, jf. vegtrafikkloven § 23a, jf. forskrift 21. september 1979 nr. 7 om bruk av personlig verneutstyr under kjøring med motorvogn	kr	2 450,-

§ 2 skal lyde slik:

§ 2. Fellesbot

Foreligger det flere overtredelser som alle kan avgjøres ved forenklet forelegg, kan disse avgjøres ved en fellesbot. Den høyeste enkeltboten gis fullt ut, og summen av de øvrige bøtene reduseres med 50%. Forenklet forelegg skal likevel ikke i noe tilfelle utferdiges når fellesboten etter disse bestemmelser vil overstige *kr 19 700,-*.

Når flere bestemmelser regulerer samme forhold, benyttes forenklet forelegg kun for overtredelse av den bestemmelse som leder til den høyeste enkeltboten.

§ 3 skal lyde slik:

§ 3. Subsidær fengselsstraff

Ved bøtelegging fastsettes følgende fengselsstraff dersom boten ikke blir betalt:

1.	ved bot til og med kr 4 000,-	3 dager fengsel
2.	ved bot til og med kr 5 000,-	5 dager fengsel
3.	ved bot til og med kr 6 500,-	7 dager fengsel
4.	ved bot til og med kr 7 000,-	11 dager fengsel
5.	ved bot til og med kr 10 500,-	15 dager fengsel
6.	ved bot over kr 10 500,-	20 dager fengsel